

Провівши регресійний аналіз у статистичному пакеті SPSS, отримано рівняння залежності індексу бідності від відібраних факторів у період з 1997 по 2022 роки у стандартизованому масштабі –

$$\begin{aligned} \text{poverty\_index} &= -0,217[\text{Державні видатки на освіту}] \\ &- 0,496[\text{Внутрішні державні видатки на охорону здоров'я}] \\ &- 0,310[\text{Виробництво зернових культур}] \\ &- 0,194[\text{Індекс ефективності управління}]. \end{aligned} \quad (2)$$

У рівнянні 2 зазначено стандартизовані коефіцієнти регресії, що значно спрощує інтерпретацію результатів. Всі обрані показники негативно впливають на рівень бідності, що справджує очікування. Таким чином, на розроблений індекс бідності найсуттєвіше впливає збільшення державних видатків на охорону здоров'я. Так, при збільшенні даного показника на 1% рівень бідності спадає приблизно на 0,5%. Отримані результати сприяють розробці політики, спрямованої на боротьбу з бідністю в Україні.

Список використаних джерел:

1. Beaumont P. Pawn shops and bread queues: poverty grips Ukraine as war drags on. the Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2023/apr/30/ukraine-war-poverty-irpin-pawn-shops-bread-queues>.
2. Tarlopov I. Statistical evaluation of the impact of education on changes in labor supply in the labor market. *Economics. Finances. Law*. 2022. Т. 11. С. 22-25.

Захарченко Б. І., канд. екон. наук Скрипник Н. Є.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

Військове вторгнення країни-агресора, міграція та зниження рівня народжуваності на глобальному рівні стали причиною негативної демографічної динаміки в Україні. Останні 30 років стали важкими для демографії країни: втрата близько 10 мільйонів громадян до початку повномасштабної війни, та ще близько 6 мільйонів після. Це сформувало неабиякий виклик для українського ринку праці і безумовно загрожує геоекономічним пріоритетам держави.

Досить важливо детальніше розглянути основні причини демографічної ситуації в країні. По-перше, це вже існуючі тенденції українського населення. Наприклад, ще з 1991 року рівень народжуваності зменшувався щороку приблизно на 5,5%, а рівень смертності на високому рівні (та продовжує рости з початку пандемії COVID-19). По-друге, війна. Згідно з оцінкою Світового банку, в 2021 році в Україні проживало 43,8 млн осіб. ООН наводила приблизно такі самі дані. На жаль, повномасштабне вторгнення країни-агосора прискорило процес депопуляції та спричинило страшну демографічну катастрофу з десятками тисяч загиблих та поранених, мільйонами внутрішньо переміщених осіб та емігрантів. Станом на 2022 рік, за оцінкою Світового банку, населення України становило 38 млн осіб [1]. Також слід розглянути статистику еміграції. За даними МЗС станом на 21 червня 2023 року за кордоном перебували 8 млн 177 тис. українців. Порівняно з даними на 1 лютого 2023 року ця кількість зросла на майже 188 тис. осіб [2]. Вже наприкінці минулого року (23.11.2023) майже 9 млн українців перебували за кордоном, з них близько третини-трудова мігранти.

У дослідженні Віденського інституту міжнародних економічних досліджень (від липня 2023 року) зазначено, що «незалежно від того, скільки триватиме війна та чи буде подальша військова ескалація, Україна навряд чи оговтається демографічно від наслідків війни. Навіть у 2040 році тут буде лише близько 35 мільйонів жителів, приблизно на 20% менше, ніж до війни, і скорочення чисельності населення працездатного віку, ймовірно, буде найсерйознішим і далекосяжним» [3].

Демографічні виклики, без сумніву, вплинули на український ринок праці. Для країни, що перебуває у стані війни, значне зростання рівня безробіття – явище типове, хоча наприкінці минулого року ми вже мали змогу спостерігати відновлення економічної активності: населення та бізнес швидко адаптуються і відновлюють ринок праці. За оцінками НБУ, у 2023 році безробіття становило приблизно 19% (показник безробіття у 2022 році за становив 21,2%).

Водночас спостерігаються й негативні тенденції, особливо структурні характеристики безробіття. Диспропорції на ринку праці посилювалися економічними змінами внаслідок руйнування виробничих потужностей, виїзду українців за кордон та внутрішнього переселення населення. Таким чином кваліфікації, якими працівник володіє, не відповідає потребам роботодавця. Прикладом можуть

служувати працівники металургійного комбінату, що переїдуть на захід України і не знайдуть роботу, бо там таких потужностей немає. Та незважаючи на це, бізнес змінює локацію здебільшого у напрямку західних регіонів і тут спостерігається найбільша пропозиція вакансій. Та чим ближче до лінії фронту – тим ситуація на ринку праці складніша.

Зрозуміло, що найближчим часом кількість людей в Україні не збільшуватиметься. І якщо до війни роботодавець визначав тон на ринку праці, то тепер умови може диктувати шукач роботи. Винятком є лише ІТ-сфера, де одна вакансія створює попит в близько 150 осіб-шукачів. Нестача працівників зумовлює зростання середнього рівня заробітних плат. Проте така ситуація створює тиск на роботодавців. Отже, фінансова мотивація – не єдине, про що їм варто піклуватися. Важливо зробити умови роботи комфортними для працівників або конкурувати з іншими роботодавцями [4].

У висновку слід зазначити, що ринок праці в Україні станом на 2024 рік є більш стабільним, ніж 2 роки тому. Та окрім цього є велика кількість проблем, з якими країна може стикнутися в майбутньому. Прогресуючі втрати людського капіталу і трансформаційні процеси на ринку робочої сили вимагають невідкладних рішень. Так необхідним є підвищення рівня зайнятості шляхом створення нових робочих місць, спростування вимог до їх створення та покращення умов праці вже існуючих. Залучення емігрантів назад в Україну за допомогою стимулів як фінансового, так і соціального характеру, значно допомогло би підтримати економіки. Важливо також звернути увагу на можливість перекваліфікації тим, хто втратив роботу через війну і не може знайти аналогічну або ж трансформувати свій бізнес. Такі рішення призведуть до пом'якшення наслідків ситуації, у якій опинилася країна.

Список використаних джерел:

1. The World Bank.. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>.
2. Кількість українців та їх міграція за кордон через війну. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3732355-kilkist-ukrainciv-ta-ih-migracia-za-kordon-cerez-vijnu.html>.
3. Ukraine: Population loss endangers reconstruction. URL: <https://wiiw.ac.at/ukraine-population-loss-endangers-reconstruction-n-603.html>.
4. Ринок праці під час війни: які зміни потрібні. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3827148-rinok-praci-pid-cas-vijni-aki-zmini-potribni.html>.